

Welkom!

Een nieuw curriculum

Vakvernieuwen met NLNU

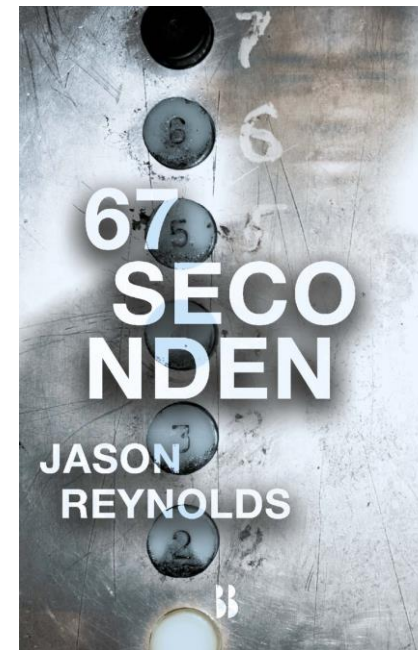
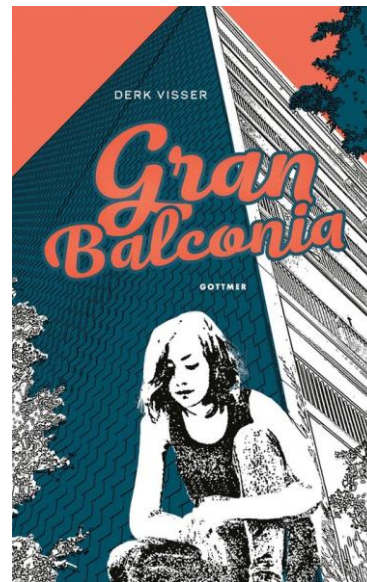
Marijke De Belder, Erwin Mantingh,
Jimmy van Rijt, Geert van Rooijen

Programma

16:00	Plenaire inleiding: groepsgesprek over opstellen lessenplan a.d.h.v. Lale Gül
17:15	Workshopronde 1: het gedroomde PTA
18:00	Pauze: soep met broodjes (in café Lodewijk, Drift 27)
19:00	Workshopronde 2: tussen droom en daad
20:00	Borrel (bij Hofman)

Linda Akkermans

Boekparen

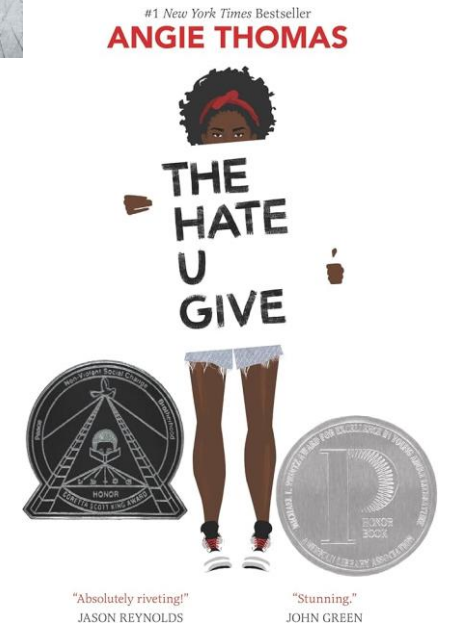

Werken met thematische boekparen

TEKST LINDA ACKERMANS GEPUBLICEERD OP 13-06-2024 GEWIJZIGD OP 05-06-2024
BEELD SHUTTERSTOCK

Leraren
waarden
brugfunctie
van
YA-romans

Twee
boeken over
één thema
lezen
versterkt
leesbeleving

Linda Akkermans

Boekparen

Werken met thematische boekparen

TEKST **LINDA ACKERMANS** GEPUBLICEERD OP **13-06-2024** GEWIJZIGD OP **05-06-2024**

BEELD **SHUTTERSTOCK**

Herz, S.K. & Gallo, D.R. (2005). From Hinton to Hamlet: Building Bridges between Young Adult Literature and the Classics (2e ed.). Westport, CT: Greenwood Press

Akkermans, L. (2024). Werken met thematische boekparen. Didactiefonline.nl. Geraadpleegd op 14 april 2025

Kerdoelen burgerschap

Kerdoel 6 - Maatschappelijke vraagstukken

Doelzin onderbouw VO:

De leerling weegt af welke mogelijkheden die heeft om ten aanzien van maatschappelijke vraagstukken te handelen.

Het gaat hierbij om:

- analyseren welke belangen en perspectieven een rol spelen binnen actuele, maatschappelijke en planetaire vraagstukken;
- uitdrukken van persoonlijke idealen en opvattingen;
- reflecteren hoe de eigen identiteit en waarden het handelen kunnen beïnvloeden;
- verkennen welke individuele en collectieve bijdragen aan oplossingen mogelijk zijn.

Kerdoel 4 - Maatschappelijke betrokkenheid

Doelzin onderbouw VO:

De leerling verkent verschillende mogelijkheden om bij te dragen aan de samenleving.

Het gaat hierbij om:

- kennis over taken, rollen, rechten en plichten van burgers in de samenleving;
- onderzoeken welke middelen kunnen worden ingezet om individueel en collectief bij te dragen aan maatschappelijke veranderingen;
- onderzoeken van de rol en betekenis van maatschappelijke initiatieven, bewegingen en organisaties;
- benoemen en waarderen van de eigen bijdrage aan de samenleving in dagelijkse situaties;
- afwegingen maken van de eigen mogelijkheden om maatschappelijke betrokkenheid vorm te geven.

Kerdoel 2 - Diversiteit

Doelzin onderbouw VO:

De leerling handelt respectvol vanuit kennis over een diverse samenleving.

Het gaat hierbij om:

- kennis over hoe de grondwet diversiteit in geloofs- en levensovertuiging, politieke voorkeur, afkomst, gender, seksuele oriëntatie en beperkingen beschermt;
- kennis over hoe de grondwet discriminatie en racisme afwijst;
- reflecteren op het eigen gedrag in situaties die discriminerend of stereotyperend zijn;
- verkennen van en reflecteren op de eigen offline en online identiteit in relatie tot anderen;
- in gedrag rekening houden met ervaringen en perspectieven van anderen.

Subdomein C1 Literatuur als systeem

Eindterm 15

De leerling toont inzicht in het gebruik van literaire middelen bij de interpretatie van literaire teksten. (B)

Het gaat hierbij om:

- beschrijven van thema, inhoud en vorm van verhalende en lyrische teksten;
- beschrijven hoe literaire middelen gebruikt worden om bepaalde effecten bij de lezer of luisteraar te bereiken.

Subdomein C2 Literatuur in beweging

Eindterm 16

De leerling evalueert diens literaire ontwikkeling aan de hand van literaire teksten. (E)

Het gaat hierbij om:

- belevend en herkendend lezen van zes tot acht boeken, waarvan ten minste vier oorspronkelijk Nederlandstalig;
- lezen, beluisteren en bekijken van een gevarieerde selectie gedichten en liedteksten met eenvoudige taal en inhoud;
- verwoorden van opgedane inzichten en kennis over zichzelf na het lezen van literaire teksten;
- verwoorden van de eigen literaire ontwikkeling op basis van kennis van literaire genres, eigen interesse, belevingswereld en leeservaringen.

Eindterm 17

De leerling legt verbanden tussen literatuur, maatschappij en cultuur. (E)

Het gaat hierbij om:

- verkennen welke rol literaire teksten spelen bij grote levensgebeurtenissen en andere cultuuruitingen;
- verkennen hoe belangrijke maatschappelijke gebeurtenissen in literatuur beschreven worden.

Mogelijke toetsing

- Lees een hoofdstuk uit *Ik ga leven* (bijv. hoofdstuk 7 over hoe de ouders erachter komen dat Büsra haar ongesteldheid verborgen heeft) en *67 seconden* (bijv. hoofdstuk 3 waar Will met z'n dode vader spreekt), en bespreek met elkaar de relaties die de hoofdpersonen met hun ouders hebben. Maak een kort verslag van het gesprek.
- Vergelijk de personages van Büsra en Katelijne (Dorsvloer vol confetti). Ze zetten zich beiden af tegen het geloof en hun ouders. Welke overeenkomsten en verschillen zie je? Wie geloof je het meest en waarom? Wanneer heb jij je laatst tegen iets afgezet en hoe heb jij dat onder woorden gebracht naar je vrienden...

Strijdbare jonge vrouwen: losbandig of zelfstandig?

Literairhistorisch redeneren met Büsra en Mariken

Stof: een aantal goed gekozen fragmenten uit Lale Gül, *Ik ga leven* (2021) en *Mariken van Nieumeghen* (ca. 1515)

- Literairhistorische context (synchroon): genres en perspectief (mirakelverhaal en autobiografische roman)
- Vergelijking toen en nu (diachroon): rol van geloof, vrouw en kennis (rond 1520 en 2020)

Centrale vraag: zouden Büsra en Mariken spijt hebben van de gemaakte keuzes en waarom wel/niet?

Strijdbare jonge vrouwen: losbandig of zelfstandig?

Literairhistorisch redeneren met Büsra en Mariken

Eindtermen & integratie

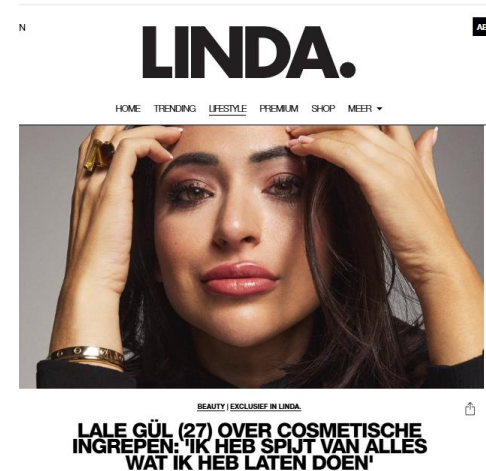
Ne (havo): Communicatie 1, 2, 3, 5; Taal 9;
Literatuur 16, 18, 19

Toetsing (in groepjes)

Opname van gesprek tussen Lale Gül (namens Büsra) en Mariken (uit Nijmegen) over de vraag of ze spijt hebben van hun keuzes.

Literatuurverwijzingen

- Uitgave hertaling (als pdf) in [Bulkboek](#); Mariken van Nieumeghen, [Literatuurgeschiedenis.org](https://bulkboek.nl/reeks-middeleeuwen/) <https://bulkboek.nl/reeks-middeleeuwen/>
- Joke Brasser, Mariken is overal: vier romans (en een tijdschrifttribune) waarin Mariken opduikt. [Klassiekers in de klas. Literatuur leren lezen van brugklas tot bovenbouw.](#)
- [Lesmateriaal: Mariken van Nieumeghen.](#) (op die site ook voorbeelden van lessenreeksen opgebouwd volgens het kruispuntmodel).
- Sander Bax & Erwin Mantingh, Literatuurgeschiedenis in de klas. Teksten uit andere tijden. In: *Vaardig met vakinhoud* (2023), 325-336.

Expressief taalgebruik

Taalkunde

Lexicale velden met culturele variatie (+ metaforen en metoniemen)

- karbonkel
- Ik werd uitgemaakt voor 'kehba' [hoer, Arabisch] of 'kankerkech' door voorbijrijdende scooters, bontjassen, Gucci-petten en witte sokken met badslippers. (LG, 136)
- Zet wat normaal op, hond! (LG, 118, uit een dialoog onder islamitische kinderen)

Morfologische structuur en morfo(fono)logische herhaling

- Je gaat me nu onmiddellijk penetreren, als het moet perforeren zelfs, ook als ik straks zit te creperen. (LG, 149)
- neukfout, kutkind (LG, flaptekst)

Registerbreuk: infrequente ('moeilijke') woordenschat en complexe zinsstructuren

- Repugnante islamofob, toegenegen zelootgenoten (LG, 13)
- Fatsoen is voor kannibalen die satire bedrijvende mensen opeten met tafelmanieren. (LG, 15)

Wetenschappelijke bronnen over schelden en vloeken

- Van Sterkenburg, Piet (2019) Rot zelf lekker op. Over politiek incorrect en ander ongepast taalgebruik. Schiedam: Scriptum.
- <https://www.youtube.com/watch?v=UUQ66xMgtHA>
- <https://www.youtube.com/watch?v=oc6LuOoSTJs>
- <https://www.youtube.com/watch?v=oHnH5CKbkCg>

Lesinhoud en eindtermen

- Filmpjes van professoren
 - 1 & 2: begrip en evaluatie van zakelijke teksten, 3: informatie uit bronnen verzamelen
- Observeren en generaliseren, Lale Gül als taalkundig corpus
 - 11: vorm en betekenis beschouwen, 12: op taalvariatie reflecteren, 13: effect van keuzes in taalgebruik in context, 16: literaire middelen
- Veldwerk (toets): zelf toiletdeurteksten/scheldwoorden verzamelen en beschrijven
 - 3: informatie uit bronnen verzamelen, 18: verbanden tussen literatuur, maatschappij en cultuur, 13: effect van keuzes in taalgebruik in context, 11: vorm en betekenis beschouwen
- Expressief schrijven: taboewoorden genereren
 - 6 creatief taalgebruik

De stijl van Lale Gül

Geen migrantentaal, Lale Gül-taal

19 december 2023 door [Marc van Oostendorp](#) – [7 Reacties](#)

Een nog onopgelost probleem in de neerlandistiek is de stijl van Lale Gül. Ik heb niet de indruk dat de studie daarvan zelfs nog maar begonnen is – er wordt her en der een wat vreemde opmerking over gemaakt, maar tot een serieuze analyse is het nog niet gekomen. Het is duidelijk dat de stijl van *Ik ga leven* ongebruikelijk is, en nieuw. Al in april 2021 meldde *Tzum* dat er een ‘richtingenstrijd’ zou zijn tussen aan de ene kant mensen die meenden dat er allerlei ‘taalfouten’ in het boek staan, aan de andere kant mensen die menen (in de woorden van *Tzum*) “dat je ‘migrantenliteratuur’ niet langs de literaire meetlat moest leggen.”

Hoe valt de stijl van Gül te typeren?

- Lees fragment 1. Wat valt je op aan de stijl? In welke woorden of constructies zit dat?
- Lees fragment 2 en 3.
Context: Büsra en klasgenoten zitten in een aftands hotel in Rome.
Hoe typeer je de stijl hier? Vergelijk de stijl in fragment 2 en 3.
- In hoeverre zegt de stijl iets over de thematiek van de roman?

Eindtermen

- Eindterm 6 (de leerling gebruikt taal op een creatieve manier)
- Eindterm 9 (de leerling toont inzicht in zakelijke en literaire genres)
- Eindterm 11 (de leerling redeneert over de relatie vorm-betekenis)
- Eindterm 13 (de leerling toont inzicht in en reflecteert op het effect van keuzes in taalgebruik in verschillende contexten)

Toetsing

- Herschrijf fragment 1 in een minder grove stijl: doe je best om in plaats van zo grof mogelijk (zo dysfemistisch mogelijk) zo zacht mogelijk te zijn (zo eufemistisch mogelijk). Welke woorden en constructies vervang je dan, en waarom die? Welk effect gaat daarvan uit? Reflecteer op de vraag of die toon beter zou passen bij het thema van de roman.
- Herschrijf fragment 2 om de dialogen beter tot hun recht te laten komen om een repetitieve stijl te voorkomen. Leg daarbij uit hoe je dat hebt aangepakt.
- Markeer in de verschillende passages woorden die uit een formeel / academisch register komen (rood) en welke juist uit een informeel / onacademisch register (groen). Wat is de verhouding? Wat zegt die verhouding over hoe we deze tekst lezen?

Evaluatie NLNU 2024-2025

**Universiteit
Utrecht**

Sharing science,
shaping tomorrow